

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

BULLETIN

55

APRIL 1991

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHER WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

Drs. W. Blok	-
J. Gerretse	01862 - 2293
A.O. Mol	01853 - 1154
lic. P.G. Perneel	01869 - 1078
P.J. Pot	01853 - 1411
K.H. van der Ree	01865 - 3622
W. Reedijk	01865 - 1323
Mr. R. van der Waal	015 - 622457

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 01862 - 2010

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Met veel genoegen presenteert de redactie het 55e bulletin aan de meer dan 1500 leden tellende Vriendenkring. Het is prettig te weten, dat er zoveel vrienden zijn die het Streekmuseum steunen. Wij mogen ons zelfs verheugen in de steun van een 20-tal vrienden die in het buitenland wonen, maar zich toch met het museum in de Hoeksche Waard verbonden weten.

Uw waardering bestaat niet alleen uit bijdragen in financiële zin, maar ook steunt u het museum in morele zin en dat is minstens zo belangrijk voor de mensen die bij de organisatie zijn betrokken.

Een aantal vrienden helpt ons museum tevens met vrijwilligerswerk. Deze medewerking vormt een onmisbare bijdrage voor de museumleiding om de collecties toegankelijk te houden. Veel (vrije) tijd wordt besteed aan één van de onderdelen van het museum, namelijk de genealogische afdeling. Het is zeer arbeidsintensief werk om oude bronnen van persoonsgegevens toegankelijk te maken door er fiches van te schrijven. Het is voor deze vrijwilligers dan ook motiverend dat er wekelijks circa 40 tot 50 bezoekers gebruik maken van deze collectie.

Uiteindelijk draait het allemaal om de bezoekers. In 1990 brachten ongeveer 9.000 personen een bezoek aan het Streekmuseum. Dit aantal is groter dan in 1989. Het is een verheugende ontwikkeling dat het groter bezoekersaantal na een inzinking in 1989 weer een stijgende lijn vertoont. Wij hopen in 1991, net als in 1988, weer meer dan 10.000 bezoekers in het museum te mogen begroeten. Met zo'n grote vriendenkring als de onze moet dat toch lukken!

Het merendeel van u heeft inmiddels de bijdrage voor het jaar 1991 overgemaakt. Wij verzoeken degenen die dit nog niet hebben gedaan, hiervoor alsnog zorg te dragen.

Het komt voor dat iemand die verhuist, geen adreswijziging stuurt en dan verbaasd is geen bulletins meer te ontvangen. Het bespaart onze penningmeester de heer A. Dekker, die al veel tijd besteedt aan de administratie van de Vriendenkring (en die is dan ook tot in de puntjes verzorgd), tijd en moeite als u ook aan ons een berichtje stuurt.

De redactie wenst u veel leesgenoegen met dit bulletin.

R.v.d.W.

AFDELING GENEALOGIE

Een tijdvak van drie maanden stelt in deze drukke tijden eigenlijk niet zoveel voor. Daarom is het verbazingwekkend om te zien welke hoeveelheid werk er in drie maanden tijd op genealogisch gebied in ons museum wordt verzet. De kaartenbakken zijn namelijk aangevuld met een hoeveelheid fiches uit de volgende bronnen:

- Burgerlijke Stand 's-Gravendeel: Overlijden 1836 tot en met 1855.
- Burgerlijke Stand Piershil: Overlijden 1849 tot en met 1860.
- Burgerlijke Stand Oud-Beijerland: Overlijden 1812 tot en met 1825.
- Rechterlijk Archief Goudswaard: Nrs. 17 en 18: ceelboek van verkochte roerende goederen, periode 1632 tot en met 1642.
- Rechterlijk Archief Goudswaard: Nr. 60: testamenten, inventarissen en rekeningen, periode 1636 tot en met 1694.

- Rechterlijk Archief Cromstrijen: Nrs. 25 en 26: Boedelrekeningen Klaaswaal, periode 1630 tot en met 1726.
- Rechterlijk Archief Cromstrijen: Nr. 27: huurcedullen, bestedingen enz., periode 17e en 18e eeuw.
- Rechterlijk Archief Cromstrijen: Nr. 28: Attestaties en verhoren, periode 18e eeuw.
- Rechterlijk Archief Cromstrijen: Nr. 29: Transporten, procuraties, borgtochten, verpachtingen, periode 17e eeuw. Staat van preferentie met bijlagen, periode 18e eeuw.
- Polderrekeningen Oud-Beijerland, van 1737 tot 1824.

Daarnaast werden boeken en studies ontvangen over de volgende geslachten: Berk, van Bezeij, Bokhout, Craeijensteijn, 't Hoen, Hokken, Kerckhoven, Leijs/Leijssen, Neuter, Notenboom, Polderman, Punt, van Ree, Rollof, Sanne, kwartierstaat Sint Maartensdijk-Meijs, Sluijmer, Smitshoek, Spruit, Stoutjesdijk, Vermeulen, Vogelaar, Werkhoven en Wessels. Deze publicaties zijn in de studiezaal te raadplegen.

Aan de bibliotheek werden eveneens toegevoegd de jaargang 1985 van het genealogisch tijdschrift "Ons Voorgeslacht" en de eerst twee delen van "het Nederlands Adelsboek". In deze "rode" boekjes worden genealogieën van adellijke families gepubliceerd. De eerste twee delen bevatten de namen van d'Ablaing tot en met Van Bylandt.

Van de heren De Graaf en Schilperoort ontvingen wij de parentelen van hun voorouders met de namen Van Marion, Poldervaart en Piek. Deze parentelen zijn te bestellen door overmaking van fl. 30,-- op postrekening 364367 t.n.v. de heer S. de Graaf, Kanaalweg 23 te Leiden.

Veel succes bij het onderzoek.

A.O.M.

HISTORISCH ALLERLEI

Bij de opening of heropening van een belangrijk gebouw, b.v. een gemeentehuis, is het veelal de gewoonte dat in de diverse toespraken, wordt stilgestaan bij het heden, verleden en de toekomst van het gebouw.

Zo schetste de gemeentesecretaris van Strijen, op 18 november 1927, het wel en wee van het nieuwe raadhuis van Strijen door de eeuwen heen.

"... Ik zal nu niet verder gaan met wat men wel noemt het afbreken van het oude raadhuis. Het is immers gelukkig reeds afgebroken. O, er waren er velen, die dat oude front met dien grooten trap met bordes wel mooi vonden. En al wensch ik me nu niet bij hen te scharen, toch kan ik het wel begrijpen. Ook dat groote wapen, geflankeerd door twee leeuwen imponeerde. U zult zich nog wel herinneren, dat onder dat wapen het jaartal 1863 prijkte.

Dit was natuurlijk niet het jaar, waarin het raadhuis gesticht is, maar het jaar waarin het gerestaureerd is. In de raadsnotulen van dien tijd heb ik kunnen vinden, dat er toen een geldleening groot F 32.000 is gesloten om daarmee de kosten van de restauratie te bestrijden. Dat men bij dien verbouwing erg practisch te werk is gegaan, zou ik niet durven zeggen. Mijn pogingen om uit te vinden, wanneer het raadhuis of zooals het vroeger heette "het dorpshuis" gebouwd is hebben gefaald.

Uit den bouwtrant meen ik echter af te mogen leiden, dat dit in de eerste helft der 17e eeuw is geschied, althans is mij gebleken, dat in 1649 het dorpshuis bestond. In de tot het oud-archief der gemeente, behoorende stukken is aan te toonen een decreetbrief van het Hof van Holland, waarbij ingevolge acte van deffauls van 19 Mei 1649 ten laste van Schout en gerechte van Strijen,

wegens een schuldvordering van F 1.000 met de daarop verloopenen rechten, publiek verkocht wordt: het dorpshuis van Strijen, belend de kerk Oost, West Willem Gerritsz. timmerman, Zuiden de Straatweg en ten Noorden de voorz. Willem Gerritsz., waarvan koper is gebleken Cornelis van de Graaff, koopman te Dordrecht voor een som van F 940, 11 Januari 1650. Voorts overdracht van dit huis door Cornelis van de Graaff aan Johan van der Hoeck, voor schepenen van Strijen, 21 Augustus 1650. Idem overdracht van dit huis door Juffrouw Bartha Wielants, weduwe van wijlen den dijkgraaf Johan van den Hoek aan Jhr. Willem van Beveren, heer van West-IJsselmonde, voor schepenen van Strijen 15 Mei 1656. Idem overdracht door deze aan Leendert van Wil, na alvorens aan Schout en schepenen te hebben gepresenteerd het huis wederom aan hen te nemen, die echter, destijds daartoe geene middelen bezaten, 24 April 1660. Ten slotte: Transport door Anna Spruijt, weduwe van Leendert van Wil aan Schout en gerechte van Strijen, van het dorpshuis voor schepenen van Strijen 25 Maart 1664. Schout en gerechte van Strijen zijn dus gedurende het tijdvak 1649-1664 het eigendomsrecht van het dorpshuis kwijt geweest, aangezien ze een schuldvordering van F 1.000 niet konden voldoen. Het zal voor die heeren, toen wel een hard gelag geweest zijn, dat hun destijds vermoedelijk nieuwe raadhuis voor schuld verkocht moest worden. Maar de bekende dapperheid en voortvarendheid dezer mannen, die den 80-jarigen oorlog hadden beleefd, heeft hun waarschijnlijk toch de wegen doen kiezen, die er toe geleid hebben, dat in 1664 het dorpshuis weer overging in hun handen. Nu bouwt Strijen een raadhuis, betaalt het en heeft nadat het betaald is nog de beschikking over een bedrag voldoende voor den bouw van nog een raadhuis..."

P. J. P.

AANWINSTEN

Zoals te doen gebruikelijk, vermelden wij weer de zaken, waarmee U in de afgelopen maanden het Streekmuseum hebt verblijd. Het was een rijke oogst.

Aan kleding ontvingen wij diverse kleren voor kinderen en volwassenen, twee keuvelds en een hoge hoed, een lange cape, twee strohoeden, een omslagdoek met versiering, twee paar zwarte lange kousen, een zwarte zomerpet. Voeg daarbij een paraplu en een horlogeketting met kompasje en U ziet Uw voorouders weer voor U.

De hoeveelheid huisraad was weer overweldigend. Naast blikken, schalen en emaille emmers, koffiekannen, pannetje, waterketel, blikje en literkan in diverse kleuren, kunnen we onze keuken aanvullen met braadslede, zakketel, petroleumskan, bakoven, fornuis, kachelhaakje, schootkoffiemolen, bestekbak, aardappelbakje, platte wasbak, houten wasmand, houten deegrol en een broodbakvorm. Voor op tafel een kleed, diep bord, zeeffe en mosterdpotje. Op de vensterbank een bloempot en de gordijnen hangen aan twaalf houten gordijnringen.

Ook aan de verlichting is gedacht met twee koperen kaarsenstandaards, een hoge staande petroleumslamp (met nog een extra opdraai-mechanisme), diverse lampekappen en voor eind december kerstboomversiering.

De naaidoos, Rode Ster-tabaksdoos, sigarendozen en knipportemonnaie blijven ook hier, maar de rest gaat naar de slaapkamer: dekenkist, luiersmand, geboorte-speldenkussen, bedsteeplankjes en bedsteekwasten.

Het kleine grut is ook goed bedacht. Zij kunnen vooruit met een poppewagentje en een pop. Voor die pop twee paar schoentjes. Ook is er een kinderfornuis, klein speelgoed, een doos kinderpostpapier en een zak knikkers.

Wat minder gereedschap deze keer, maar toch kunnen wij weer alle kanten uit met een schroevendraaier, platte vijlen, smeedtang, lange rijschaaf, drie bankhamers, zachte blikshaar, verstelsleutel, zes lijkklemmen schuifmaat, twee tekenhaken, booromslag, kleine slijpsteen, glassnijder, schoenleest en een verstelkraspen.

Er duikt ook altijd wel weer wat op uit de oorlogstijd, zoals verduisteringspapier, speciale verduisteringslampjes voor de fietslantaarn, een Duitse helm en distributiebollen. En hebt U soms toen ook op Pitto-banden gereden?

De Hoeksche Waard zou de Hoeksche Waard niet zijn, als het boerenbedrijf ook niet wat opleverde.

Een zekel, een gareel, lederen stijgbeugel, diverse tuigen, metalen wagenkrik, twee metalen moersleutels voor boerenwagens. Voor de oogst: aardappelrooier, plukmanden en een sorteerplankje voor fruit, twee bietenspaadjes, een graanzeef, een melkbusje en kleine melkteemsen. Aan agrarisch gereedschap een sluishaak, een drainageschop en een houten pootstok. En je kunt ook niet zonder een ratteval.

Wat boeken en papieren, te beginnen met een 15-delige encyclopedie in kleur. Velen breekt het zweet weer uit bij het zien van schriftelijke eindexamenopgaven H.B.S.-A. Veel werk zit in een negendelig herbarium van Mevr. Dijkshoorn uit Mijnsheerenland.

Naast Franse woordenboeken, een fotoalbum vinden wij de notulen van "Het Groene Kruis" uit Maasdam over de periode 1911-1990. Wij kregen ook rekeningen der Gorzen en Aanwassen van den Lande van Essche.

Wij staan altijd weer te kijken van de variatie aan gaven, die een kwartaal oplevert. Dat geldt zeker voor de opsomming van de rest. Oordeelt U zelf maar: reismandje, 7 medicijnflesjes, oude fototoestellen, scheermes, stok speelkaarten, bascule en schilderijen. Speciaal vermelden wij een schilderij van de "Armestee" in Zuid-Beijerland. Spaarpotten, winkelweegschaal, twee paar bootjesschaatsen, paar Friese dito. De lampion sluit de rij.

Er schijnt geen einde te komen aan deze stroom, maar het Streekmuseum vaart er wel bij. Als U dat maar voor ogen houdt!

J.G.

DE VRAGENRUBRIEK

De vragen uit het vorige Bulletin hebben aardig wat reacties opgeleverd. Er kwamen gegevens binnen over de vragen 309, 327, 328, 331, 332, 333 en 334. Waarschijnlijk kunnen de vragenstellers hiermee weer aardig uit de voeten. Voordat we beginnen met de nieuwe vragen moet vermeld worden dat het adres van de vragenrubriek gaat veranderen. Het nieuwe adres van ondergetekende wordt: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.

En dan nu weer een aantal nieuwe vragen:

335. Willem Hermans, j.g. van Charlois, trouwde West-Barendrecht 17-04-1616 met Leentge Eewouts, j.d. van West-Barendrecht. Hieruit stamt het Hoekschewaardse geslacht Van Luik.

Gevraagd: gegevens over genoemd echtpaar, die wellicht ook opheldering kunnen geven over het ontstaan van de naam Van Luik.

336. Annigje Claasse van den Breevaart trouwde Heinenoord 21-11-1724 met Jacob Pieters Stolk, rietdekker. Zij was een dochter van Claas Pieter van den Breevaart en Neeltje Ariens Sevenbergen. Gevraagd: ouders en herkomst van Claas van den Breevaart.

337. Frans Ariens Buitendijk doet huwelijksaangifte te Sint Anthoniepolder op 07-06-1696 met Marijtje Lamberse van Asperen, j.d. van Sint Anthoniepolder. Zij was een dochter van Lambert Wouters, afkomstig van Asperen en Lijsbeth Tielemans. Gevraagd: de ouders van laatstgenoemd echtpaar en eventueel verdere gegevens.

338. Philip Cornelisz den Boer, j.m. van Spijkenisse, trouwde Piershil 14-05-1673 met Magdalena Dirks. Gevraagd: wie waren de ouders van dit echtpaar en wat is er over bekend?

339. Wie heeft verdere gegevens over de volgende stamreeks STOKER te 's-Gravendeel?

- I. Hermen Pieters Stoker, tr. 1e Neeltje Huijgen, tr. 2e Teuntje Ariens Weda.
- II. Pieter Hermens Stoker, tr. Bastiaantje Gerrits Pluijmer.
- III. Hermen Pieters Stoker, tr. Maaijke Leenderts Potter.
- IV. David Hermens Stoker, tr. Marringje Stevens Snijder.
- V. Steven Davids Stoker, tr. Magheltje Teunisdr. Noteboom.

340. Cornelis Corstiaans Luijendijk, geboren rond 1675 vermoedelijk te Klaaswaal, trouwt met Maartje Willems van IJsselmonde. Gevraagd: het voorgeslacht van Cornelis Luijendijk.

Gaarne uw reacties op het bovengenoemde (nieuwe) contactadres van de vragenrubriek. Tot de volgende keer!

A. O. M.

WERKGROEP DIALECTEN

WASDAG.

Door mevr. P. Verhoeven-de Jong uit Nieuw-Beijerland.

Vroeger, zôô'n halleven êêuw geleeje, hadde we nog geên wasmesienes. Dr bestonge dr wel, b.v. van de Velo-febriek in Barendrecht, maar het was niet algemêen om een mesien te hebbe. De huisvrouwe deeje alles nog met de hand. Om te kenne wasse hebbie veul water nôôdeg en dat zat in de regenpit. Dus je begon al de voregen dag water te scheppe met een aeker, dat is een klaaine emmer an een lang dik touw. Dien aeker gooide je onderstenbove in de regenpit, astie vol was an het touw ophale en overgiete in twêê andere grôôte emmers. Die emmers broch ie weer naer een grôôt waterfurnuis, nessôôlang tot dat vol was. Verder wier dr nog een taail extra water volgedaen voor het twêêde sop. Dat was zôôwat anderhalf uur zwaer sjouwerk. Dan mossie hout hale, een grôôten bak vol, voor het vuur onder het furnuis. En daermee lag de zaek rêe voor de volgende dag, de wasdag.

De wasdag begon om zes uur. Eerst een paar ouwe krante onder het hout en het vuur anmake. Ondertusse ging ie thee zette en een beschuitjie ete in de keuke.

Omdat het washok buite was wissie terwijl dajje in de keuke was, niet watter met het vuur gebeurde. Soms was het uitgegaan en dan konje weer opnieuw beginne: maar assie geluk had, brandde het flink en was het in het washok al lekker werm geworre, en ôk het water, want daer was het om begonne.

De witte was stong in de soda, dat deeje ôk de voregen dag al, dus al dat wasgoed mos uitgevronge worre en dat was koud an je hande. Stiekum dee ik ter wat werm water bij.

Het eerste sop maak ie van zachte groene zêep, dat zat in de zêepkop. Wasse deeje we in grôôte houte kuipe, en maar stampe met zôô 'n houte stamper met vier pôte.

Van 't eerste sop ging het wasgoed in het twêede, dat maakte je van Sunlichtzêep die wier geschaafd op een zêepschaaf. Nae die twêe soppe ging de witte was op den blaaik (bleek- of grasveld), want om acht uur mos de witte was op den blaaik legge en dan ging ie brôôd ete, glijk met de andere gezinsleeje.

Het bonte goed stong ondertusse in de kuipe met afgekoeld sop. Het wier één-voor-één, stuk voor stuk met de hand of de borstel bewerkt, uitgevronge, in een taail twêe keer gespoeld, uitgevronge en opgehange.

In laetere jaere kwamme de vringers in gebruik, dat was een hêele verbetering. Van al dat hêete sop en dat vringe..., je hieuw er geên hande van over.

De witte was lag hêel de voormiddag op den blaaik en mos ôk nog is een keer omgedraaid worre. Soms liep de kat dr over heen en dat was natuurlijk niet best.

Nae het middagete wier de witte was gespoeld en ging dr blauwsel -uit zôô'n poppie blauw- deur het leste spoelwater.

Omdat ondertusse den dag bekant om was, wier de witte was regerecht op zolder gehange, daer hajje van die latte voor.

Met het sop dat overbleef wiere de klompe en het straetjie geboend.

Nae de vringers kwamme laeter, nae de oorlog de electriche wasmesienes. Groene zêep en soda zijn vervange deur mederne waspoeiers. Al dat gesjouw met koud en werm water is voorbij; nou zijn dr complete was-automate. Een kind ken de was doen.

IN MEMORIAM

Het is een treurige ervaring, het lijstje te bezien van de trouwe medewerkers/sters die ons in de ruim twintig jaar van het bestaan der Werkgroep Dialecten zijn ontvallen.

Van het begin af (1969) bestond de werkgroep gemiddeld uit een twintigtal vaste medewerkers en een aantal correspondenten.

Van hen die regelmatig de bijeenkomsten bezochten herinneren wij ons: Kersten (Heinenoord); Borel (Strijen); Dekker (Heinenoord); Biesheuvel (Numansdorp); Wiebes (Oud-Beijerland); Van der Wulp ('s-Gravendeel); en Mej. Nielson (Rotterdam) en voorts onze correspondenten: Hordijk ('s-Gravendeel); De Raat (Voorburg); Liefwaard (Hoorn); Van Etten (Voorburg); Mevr. Quartel (Westmaas); Den Boer ('s-Gravendeel) en Mej. 't Hart (Piershil).

Helaas moeten we nu deze lijst aanvullen met de namen van onze medewerkers L. van Hamburg en B. van der Bom.

Op zaterdag 1 december 1990 namen we voorgoed afscheid van onze gewaardeerde medewerker L. van Hamburg uit Oud-Beijerland. Hoewel hij nog maar enkele jaren tot de vaste medewerkers van de Werkgroep Dialecten behoorde, hebben wij hem in die korte tijd leren kennen als een bijzondere man, gezegend met een groot gevoel voor humor, bovendien bevoorrecht met een ijzersterk geheugen en de zo gewaardeerde belangstelling voor de spreektaal en onze activiteiten op het gebied van het Hoekscheewaardse volksleven. Wij zullen hem missen. Hij had ons nog zoveel kunnen vertellen over het oude Beijerland.

Barend van der Bom uit 's-Gravendeel overleed op 10 januari 1991. Ook hij was, tot het moment dat zijn mobiliteit tengevolge van zijn handicap hem dat verhinderde, een trouwe bezoeker van onze bijeenkomsten. Bovendien was hij vanaf het eerste uur een vaste medewerker van het Streekmuseum. Door zijn niet aflatende belangstelling wist hij veel over de Hoeksche Waard en zeer veel over 's-Gravendeel. Hij zette zijn licht niet onder de korenmaat: integendeel, altijd was hij bereid iedereen belangeloos te helpen met gegevens en afbeeldingen. Hij maakte honderden gelukkig door onvermoeid foto's te reproduceren of zoals hij het noemde "overtrekjes", hetgeen vooral voor hen die bij de watersnood alle dierbare herinneringen hadden verloren, van groot belang was. Hij voorzag het Streekmuseum van ontelbaar veel afbeeldingen uit de streek. Het door hem ingebrachte bestand aan streekansichten zal blijven voortbestaan onder de naam: "Collectie van der Bom".

Ook de vele boekjes die hij schreef en samenstelde met oude foto's en ansichten waarborgen, dat zijn naam en nagedachtenis zullen blijven voortleven.

Ook bij zijn definitieve afscheid op 15 januari 1991 waren wij aanwezig.

Ieder afscheid betekent voor onze werkgroep het verlies van een goede vriend of vriendin en tevens een onherstelbaar gemis aan goede en betrouwbare informatie.

Er wordt soms zo lichtvaardig gezegd of geschreven dat iemands nagedachtenis altijd in hoge ere zal blijven voortbestaan. Iedereen weet dat de tijd goede voornemens toch na korte of lange duur zal uitwissen. Echter, wij kunnen en willen hen niet vergeten, want bij ons maandelijkse dialect-bijeenkomst komen zij ons nog regelmatig voor de geest bij de behandeling van het door hen ingeleverde werk. Dan worden hun namen met gepaste eerbied en dankbaarheid genoemd.

Januari 1991

P.W. de Zeeuw.

WERKGROEP DIALECTEN

NIEUWE VRIENDEN

Tijdens de afgelopen winterperiode werd de Vriendenkring met 39 nieuw leden uitgebreid. Helaas vervielen er 29 lidmaatschappen door opzegging of overlijden, maar desondanks weet het museum zich nu gesteund door 1.510 vrienden/vriendinnen.

Tot vriend(in) maakten wij in het afgelopen kwartaal:

HW 532	Mevr. C. Bol-Bijl	Mijnsheerenland
L 357	A. van Dooren	Vlijmen
L 539	J.G. Draaisma	Brielle
HW 260	J. Goud	Mookhoek
HW 91	C.G. van Griethuijsen	Westmaas
L 601	B. Groeneweg	Bodegraven
HW 107	N.P. Groenewoud-de Zeeuw	's-Gravendeel
HW 50	H.A. den Hartigh	Westmaas
L 30	J. v.d. Heiden	Oosterhout
HW 516	L. Heijliger	Mijnsheerenland
L 578	M. de Hondt-Monster	Heerlen
L 615	A.G.A. Idenburg	Leiden
L 336	J. de Jongste	Drunen
L 337	Mevr. de Jongste	Drunen
L 107	F.A. v.d. Kraan	Rotterdam
HW 731	B. Leeuwenburgh	Heinenoord
HW 732	T.J. Leeuwenburgh-van Driel	Heinenoord
L 582	P. Leonard	Ridderkerk
L 583	B. Leonard-de Vlaming	Ridderkerk
HW 30	C.J. de Looze	Klaaswaal
HW 168	P. Louter	Heinenoord
HW 191	M.J. v.d. Meulen	Heinenoord
L 428	B. Molengraaf	Zuidland
HW 649	N. Silvis-Christiaanse	Numansdorp
HW 747	C. Spruit	Heinenoord
HW 748	Mevr. Spruit	Heinenoord
L 218	J.J. Staat	Dordrecht
HW 46	P. v.d. Star	Maasdam
L 109	C.J. Stolk	Hoogvliet
L 341	J.F. Stoutjesdijk	Bennekom

HW 494	M. Stoutjesdijk-Weijers	Numansdorp
HW 85	W. van Velsen-Griffioen	's-Gravendeel
L 40	E. Verhoeven-Monster	Rotterdam
L 208	L.D. Verschoor	Schoonhoven
L 471	L. D. Visser	Picture Butte Canada
L 756	M.G. Vogel	Zwijndrecht
HW 299	J. van Zanten	's-Gravendeel
HW 306	K. de Zeeuw	's-Gravendeel
L 188	A.J.J. Zwart	Brielle

Allen nogmaals hartelijk welkom.

RED.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Vandaag de dag kijkt niemand er meer van op: een postbezorging of de aanbieding door de PTT van een telegram. Vroeger was dit anders. Zo zorgde de komst van een telegrambezorger rond 1850 voor grote opwinding in de dorpsgemeenschap en een ieder probeerde, zij het elk op eigen wijze, aan de weet te komen, wat er in het telegram stond. Een verhaal, dat in april 1938 gepubliceerd is in het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJselmonde, beschrijft een dergelijke situatie in Zuid-Beijerland.

"Onze vroegere post- en telegraafdienst. 't Is al lang geleden. Misschien is het wel al vijftig jaar geleden. Wat kon toen onze huisvriend, de brievenaarder J. v.d. Ende, ons zoo leuk het een en ander vertellen over: "Hoe de postdienst was geregeld bij zijn aanstelling." O! Hoe konden wij; als jongens hem aandachtig bekijken. Hoe konden wij belangstellend luisteren naar zijn verhalen. Hij vertelde dan hoe de postdienst in ons dorpje werd uitgevoerd vóór ongeveer 75 jaar. Hij kon het zoo goed weten, want in 1865 was hij als brievenaarder op ons dorpje in dienst gekomen.

't Was een aardige figuur. Erg druk in zijn doen en spreken. Meestentijds kwam hij om zoo ongeveer 12 uur een praatje maken. Wij, jongens, begrepen toen nog niet waarom hij altijd juist op dat uur kwam en waarom naar gelang het uurtje verstreek hij steeds heftiger werd.

Nu 75 jaar geleden.

In dien tijd schijnt onze postdienst op het platteland -om het zoo eens te zeggen- nog in de kinderschoenen te hebben gestaan. Hoe de postdienst vóór 1864 was geregeld? Och daar is zoo weinig van bekend. Wel hoorden we zeggen dat toendertijd een zekere A. Snijders ook reeds zooveel als het werk van een briefvengarder deed en met een latere Wed. A. Snijders, zal hoogstwaarschijnlijk wel diens vrouw zijn bedoeld geweest, die hem na zijn dood zou zijn opgevolgd. Toen werden de te verzenden stukken nog niet door den afzender gefrankeerd, maar werd het port van den geadresseerde in ontvangst genomen. De bezorging van de poststukken had tot dien tijd plaats van uit Numansdorp.

Waarschijnlijk was dat niet tot volle tevredenheid van het gemeentebestuur; want nadien betuigt dat bestuur in een schrijven aan den Minister zijn dank voor de verbeterde postbestelling. Maar om weer op het tijdperk van na 1864 terug te komen. Hoe kunnen wij enkele toestanden beter tot uitdrukking laten komen dan met enkele opgaven. Het klinkt ons opnieuw in de ooren en voor de zooveelste maal hooren we het hem zeggen, dat hij in 1864, werd aangesteld naar een bezoldiging van F 230,- gulden per jaar. Misschien denkt ge dat er weinig van hem gevergd zal zijn geweest. Zoudt ge denken: Ziehier. Eerstens alle kantoorwerkzaamheden. Maar dan kwam daar nog iets bij -let wel- bestellen bij de geadresseerden, alle inkomende stukken, zoowelke die voor buiten als die in de kom der gemeente.

Dan zou in iets men hem tegemoet komen. Dat was "in de onvermijdelijke onkosten van het overvaren naar het eiland Tiengemeten." Daarvoor zou hem 50 gld. worden toegekend. Zoo'n werkkring zegt toch wel iets zouden we denken. Maar nu het opmerkelijke. Nog vindt, bij zijn uitgebreiden werkkring v.d. Ende ruimschoots tijd en gelegenheid om zijn beroep van tuinman erbij uit te oefenen. 'n Raadsel, hé.

Hoe de oplossing werd gevonden? Heel eenvoudig. Eerstens werd de hulp ingeroepen van de kramers, de kooplieden en broodbezorgers. Ieder kreeg zijn deel, om als dat zoo eens uitkwam aan de geadresseerden af te geven. Zouden dan nog stukken over zijn, dan werd de hulp van de schoolkinderen ingeroepen. Deze zouden met het huiswaarts gaan des avonds de correspondentie uitreiken. Gewoonlijk één cent voor de bewezen diensten, was het loon dat de leerling voor zijn diensten ontving. Begrijpelijk, niet waar, dat aan betrouwbaarheid van de plattelandspost toen wel iets ontbrak.

Het zij echter tot eere van de autoriteiten gezegd, dat in die wantoestand allengs verbetering is ingetreden en v.d. Ende, bij het verlaten van zijn dienst in 1897, hulp ter zijner beschikking had om de correspondentie behoorlijk uit te laten reiken. Misschien zult ge vragen: "Hoe werden de poststukken vroeger aangevoerd?"

Er was toen immers nog geen tram welke, zooals heden, de correspondentie aanvoerde?

Och heel eenvoudig. Ongeveer 1870 is de postrit Rotterdam-Numansdorp tot stand gekomen en verder loopdiensten, die daarop aansloten. Loopdiensten Numansdorp-Goudswaard. Via ons dorpje. Heen en weer. We herinneren ze ons nog, die dagelijks doortrekkende postboden, afgestompt, kromgetrokken in hun eentonigen zwaren arbeid. Zeven dagen per week denzelfden dienst, jaar in jaar uit.

Neen. 't Was geen wonder, dat er wel een iets op hun braafheid viel aan te merken. Allengs zagen we in sneller tempo de postdienst zich in de goede richting ontwikkelen. Voor wat betreft de telefoon en telegraaf ging dat tempo heel langzaam.

't Was ook wel een beetje begrijpelijk. Het nuttig gebruik van die dienstmiddelen was nog niet tot ons, dorpsmensen doorgedrongen. Ja zoo weinig werd het gemis er van gevoeld dat onze vroege vadersen vóór ongeveer 25 jaar zich nog niet konden vereenigen met een voorstel om onze gemeente een telefoonverbinding tot stand te brengen.

De telegrammen ontvingen we via Oud-Beijerland. Hoe kan vóór ongeveer 50 jaar de ontvangst van een telegram in ons dorpje een ware opschudding veroorzaken. Wat was het een geweldig gebeuren. Als een schok ging het door onze lange smalle dijkstraat. - "De telegrambesteller van Oud-Beijerland is op durp". Een deining ontstond. De smidse, de wagenmakerij liepen leeg. De kleermakers en schoenmakers vinden het een gereede aanleiding om in de voordeur te informeerden, wat er aan de hand is. De huiskamers werden leeggezogen. Alles liep te hoop. Er wordt gegist, geraden. Voor wie zou het zijn? Want een telegram, het betekende een hoogst ernstig gebeuren. Trijn van Jaap en Jans van Kees die wisten het, want daar had de besteller aangevraagd waar H. Kabal woonde. Ja, die woonde hier. Er wonen er zelfs twee van dien naam. "Wie moest tie hebben: den zuren of den rijken?" Dat wist de besteller ook niet. Die onzekerheid kon dan de oorzaak zijn dat ons dorpje nog geruimen tijd aanleiding vond om sensationeele berichten rond te strooien, totdat de inhoud van het telegram bekend werd en de rust terugkeerde."

P. J. P.